

Taal

Sietske Waslander

Didactiefonline, mei 2017

Stichting Lezen & Schrijven concludeerde (in 2017) dat de taalvaardigheid van Nederlandse pubers achteruit kachelt. In de pers ging het daarna vooral over de vraag of het onderzoek wel deugt. Dat leidt af van de echte kwestie: iedere leerling die de taal onvoldoende beheerst om zich te redden in onze samenleving, is er één te veel.

Taal is zoveel meer dan lezen en spellen. Taal is een reflectie van ons denken. Om genuanceerd te denken moet je beschikken over woorden die allemaal net iets anders betekenen. Om te redeneren, moet je kennis en gevoel ontwikkelen voor complexe zinsconstructies en uitdrukkingsvormen. Zonder taal zijn we niets en komen we nergens.

Voor een groot onderzoek dat voornamelijk over andere dingen ging, interviewden we in 2016 honderd medewerkers op vijftien vo-scholen, onder wie ruim vijftig leraren. Als bijvangst van het onderzoek gaven die interviews een heel consistent en ook een heel plausibel beeld van de manier waarop vo-scholen met taal omgaan.

Taalvaardigheid is een grote zorg onder leraren, teamleiders, schoolleiders en bestuurders. Taal raakt iedereen: we leren via taal. Menig leraar, ongeacht het vak en ongeacht de school, vertelde ons dat leerlingen de stof voor een vak vaak wel voldoende beheersen, maar een onvoldoende scoren doordat ze de vragen op de toets niet begrijpen. Doordat er woorden in staan die ze niet kennen. Of doordat ze niet nauwkeurig genoeg lezen. Vragen op het centraal examen adequaat beantwoorden is een kwestie op zich.

Op veel van de vijftien onderzochte scholen ontstonden recent initiatieven om de taalvaardigheid van leerlingen te verbeteren, bijvoorbeeld door een 'woord van de week' uit te roepen, om de woordenschat uit te breiden. Of door als leraren taalfouten bij toetsen op eenzelfde manier te corrigeren. Bijna al die initiatieven sterven in schoonheid. Want prioriteiten veranderen, de focus verdwijnt en de aandacht verslapt. Terwijl de crux van taalbeleid juist is dat iedereen er blijvend aan meedoet.

Er zijn heel veel redenen waarom op scholen prioriteiten voortdurend verschuiven. Een daarvan is het fenomeen van 'het jaarplan': zo'n plan suggereert dat je het ene jaar iets anders moet doen dan het andere. Waarom heb je anders een *jaarplan*? Maar als je taalvaardigheid wilt verbeteren, kun je je als leraar, team- of schoolleider beter jaar in jaar uit, steeds maar weer, tot vervelens toe, op hetzelfde blijven richten. Taal verdient en vereist prioriteit. Niet voor een jaartje, maar altijd.